



JUSTIITSMINISTEERIUM

Eesti Puuetega Inimeste Koda
epikoda@epikoda.ee

Teie 28.10.2024
Meie 19.12.2024

nr 59
nr 10-4/2648-4

Vastus pöördumisele

Edastasite Justiitsministeeriumile pöördumise eestkoste teemaga seoses ning soovite meilt teada, milliseid tegevusi oleme peale eestkosteuringu avaldamist teinud ning mis on plaanis järgmisteks aastateks. Lisaks palute täiendavalt ülevaatlikku teavet kohtupsühhiaatriliste ekspertiiside analüüsi tulemuste kohta ning ka kokkuvõtlikku ülevaadet eestkoste järelevalve osakonna tähelepanekute kohta valdkonna arendamisega seoses.

Justiitsministeeriumi kohtupsühhiaatriliste ekspertiiside analüüsist selgus, et praegune kohtupsühhiaatriaekspertiiside korraldus ei ole pikas perspektiivis jätkusuutlik. Peamine murekoht on kohtupsühhiaatriaekspertiise teostavate psühhiaatrite puudus, mis takistab eestkostemenetluste kiiret läbiviimist. Igal aastal tehakse kohtutes ligikaudu 2000 kohtupsühhiaatriaekspertiisi, millest umbes pooled tehakse eestkoste seadmiseks, muutmiseks või pikendamiseks (2022. a 1179 ekspertiisi, 2023. a 935 ekspertiisi). Eestkoste vajavate isikute suur arv ja kohtupsühhiaatriaekspertiise teostavate psühhiaatrite vähesus on pikendanud ekspertiiside valmimise tähtaegu ja eestkoste seadmise menetlusi. Kuigi psühhiaatria on arstitudengite seas viimaste aastatega muutunud populaarsemaks, ei lahenda see lähiajal kohtupsühhiaatrite puudusest tingitud murekohti.

Eestkoste teemaga seoses on selle aasta tegevused keskendunud järelevalve osakonna tööle, kes on tegelenud järelevalve arendamisega ja praktikaga. Osakonna vastus oma tegevuste ja tähelepanekute kohta on lisatud eraldi (vt lisa 1).

Valimisõiguse teemal leiame, et see ei ole eraldiseisev küsimus, mida peaks praeguses kontekstis analüüsima. Valimisõigus sõltub sellest, kas isiku teovõimet on piiratud ja kui siis mis ulatuses. Mida vähem piiratud teovõimega isikuid, seda vähem ka neid, kes jäävad valimistest eemale. Hetkel ei ole otsust muuta kogu lähenemist isiku teovõimele ning minna üle asendatud otsustamiselt toetatud otsustamisele. Kui langetatakse põhimõtteline otsus muuta senine asendatud otsustusmehhanism toetatud otsustusmehhanismiga, vajab selle rakendamine valimiste valdkonnas analüüsimist. Eraldi töörühma eestkoste teemal loomisel ei ole.

Edasised plaanid:

- Eestkoste seadmise praktika parandamiseks on soov kohtute infosüsteemi välja töötada eestkoste seadmise kohtulahendi koostamiseks vorm, mis aitab ühtlustada lahendite resolutsioone. Vormi kasutamisel muutuvad lahendid andmepõhiseks ja on võimalik genereerida kohtutele ühtne lahendimall, et resolutsioonid oleksid standardiseeritud ja üheselt mõistetavad. Hetkel on valminud esialgne prototüüp.
- Jätkuanalüüsi teostamist peame jätkuvalt vajalikuks, kuid eelarve tõttu on selle teostamise võimalused järgmisel aastal küsitavad.
- Kavandame väljatöötamiskavatsust, mille eesmärk on pakkuda lahendusi eestkostemenetluste tõhusamaks läbiviimiseks ning viia õigusaktid kooskõlla tänapäeval kasutatavate mõistetega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Suik
Tsiviilõiguse ja kohturegistrite talituse juhataja

Kirja lisad:

1. EKJV osakonna 19.11.2024 vastus

Lisaadressaadid:
Sotsiaalministeerium
Kadri Mets

Kristel Vaino 58634051
Kristel.Vaino@just.ee